

Recenzja pracy doktorskiej przedstawionej przez **Panią Magdalenę Jugo** zatytułowanej **„Ceramika emocjonalnie zrównoważona. Współczesne strategie projektowe w obszarze ceramiki użytkowej”**. Sporządzona w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora wszczętym na posiedzeniu Uczelnianej Rady ds. Nauki i Jakości Kształcenia Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu 2 czerwca 2022 r.

Złożona do oceny praca Pani Magdaleny Jugo, wykonana pod opieką promotorską prof. dr hab. Marzeny Wolińskiej z Wydziału Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, jest kompletna, wykonana z należytą starannością i odpowiada stawianym wymaganiom.

Dokumentacja rozprawy doktorskiej zawiera:

1. Opinię promotorską
2. Streszczenie w języku polskim
3. Streszczenie w języku angielskim
4. Portfolio
5. Życiorys artystyczny
6. Rozprawę doktorską w formie publikacji drukowanej i cyfrowej, zatytułowaną **„Ceramika emocjonalnie zrównoważona. Współczesne strategie projektowe w obszarze ceramiki użytkowej”**
5. Wymagane dokumenty w formie cyfrowej

Życiorys kandydatki

Magdalena Jugo jest absolwentką Wzornictwa Wydziału Architektury i Wzornictwa na Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu:

- w 2014 r. ukończyła studia licencjackie na kierunku Wzornictwo realizując dyplom „Ablution. Związki człowieka z wodą” w II Pracowni Projektowania Produktu, z promotorstwem prof. Marzeny Wolińskiej;
- w 2017 ukończyła studia magisterskie na tym samym kierunku, realizując dyplom „ROSA. Mobilne stanowisko warsztatowe” również w tej samej pracowni i pod tym samym promotorstwem.
- w 2021 ukończyła Międzywydziałowe Środowiskowe Studia Doktoranckie.

Uczestniczyła w pięciu wyjazdach zagranicznych w ramach programu Erasmus i Erasmus + :

- Maastricht Institute of Arts, 2012-2013
- MK Ceramics Studio, Kopenhaga, Dania, 2017
- Tanja Kuijper Ceramics, Kopenhaga, Dania, 2019
- Stypendium zagraniczne Erasmus + / Cara Janelle Ceramics, Barcelona, Hiszpania, 2020
- Foodcurators / Middelburg, Holandia, 2021

W ramach praktyki dydaktycznej prowadziła w UA w Poznaniu zajęcia w Pracowni Projektowania Produktu II w ramach MŚSD.

Była również członkinią zespołów badawczych (dydaktycy+studenci) które zrealizowały projekty:

- „Tymczasowa prywatność” w ramach którego opracowano kolekcje oświetlenia w przestrzeni hotelowej dla firmy Eugenius (w latach 2019-20)
- Obiekty wspomagające rehabilitację, we współpracy z firmą Tente oraz Ortopedyczno-Rehabilitacyjnym Szpitalem Klinicznym w Poznaniu. (w latach 2019-20)
- „Kształtowanie wzajemnych relacji obiektów użytkowych realizowanych w oparciu o różne technologie wytwarzania i techniki artystyczne budujących wspólnie krajobraz wnętrza mieszkalnego” w ramach Międzywydziałowego Projektu Badawczego (w 2021 r.)

Recenzowała prace dyplomowe i prowadziła wykłady oraz zajęcia dla studentów.

Była organizatorką wydarzeń takich jak Drzwi Otwarte w Katedrze Designu, wystaw oraz warsztatów. Pani Jugo przewodniczyła Samorządowi Doktorantów i dwukrotnie reprezentowała Samorząd UAP Zjazdów Delegatów Krajowej Reprezentacji Doktorantów.

Pełniła także funkcję Kanclerza Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Doktorantów IKND / 2018-2019.

W okresie 2013-2022, wzięła udział w wielu wystawach w tym:

- 2021/22 – Poznańska Mapa Designu, wystawa indywidualna we własnej pracowni ceramicznej połączona z oprowadzaniem w ramach Drzwi Otwartych, Poznań
- 2020 – Poznań Art Week, wystawa online Parametr, zestaw talerzy jubileuszowych “Nie wiem”
- 2018 – ARENA DESIGN – wystawa UAP, pt. Porozumienie/Understanding, projekt stanowiska mobilnego, Międzynarodowe Targi Poznańskie
- 2017 – MILAN DESIGN WEEK, projekt umywalki ABLUTION, wystawa “Polish design Tomorrow is Today”, Włochy
- 2015 – ARENA DESIGN, projekt umywalki ABLUTION, Międzynarodowe Targi Poznańskie
- 2013 – Wystawa indywidualna “Multiplikacje”, Poznańska Galeria Nowa
- 2013 – trzy wystawy w Maastricht w Holandii
- 2013 – Design Milan Week, Product design – projekt toalety “Funky houses”, Ventura Lambrate, Mediolan, Włochy

Wszystkie wymienione aktywności są imponujące i świadczą o pasji, zaangażowaniu, świadomym kreowaniu własnej ścieżki kariery jako twórcy i edukatora.

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Część teoretyczna, kontekstowa

Praca doktorska w formie publikacji wraz ze źródłami i bibliografią liczy 135 str., stanowi bogaty materiał opisowy oraz ilustracyjny, uwzględnia wyniki badań, eksperymentów oraz warsztatów.

W części teoretycznej podejmuje wątki:

- Nowe znaczenie pracy rąk
- Strategie oparte o kreowanie lokalnej tożsamości produkt
- Strategie projektowe oparte o eksplorację zmysłów
- Strategie projektowe w obszarze nowych technologii
- Strategie formalne. Trendy w ceramice użytkowej
- Strategie dla zrównoważonej przyszłości

W części praktycznej – *Mój projekt* :

- Opis dzieła
- Podsumowanie

Część teoretyczną zawiera rozważania na temat obecnej roli i statusu ceramików oraz podejmuje problematykę ról: artysta, rzemieślnika i projektanta. W tym rozdziale autorka przybliży również sylwetki współczesnych projektantów ceramiki użytkowej.

Przeprowadzone z twórcami wywiady zostały zebrane w formie pozwalającej na wyrobienie sobie zdania na temat podejścia, motywacji i sposobu pracy współczesnych twórców ceramiki. Pani Magdalena jasno rysuje różnorodne zadania zawodowe podejmowane przez projektantów i wachlarz możliwości jakie jawią się przed twórcami. Wiele uwagi poświęca znaczeniu pracy rąk, doświadczaniu materii a także nowej świadomości konsumentów – coraz bardziej ceniących pracę ręczną z jej niedoskonałością i wyjątkowością. Autorka podkreśla wpływ takiej pracy oraz takich produktów na nasze samopoczucie i sposób życia. Przekonuje nas, że zwrot designu

w kierunku rzemieślniczej, ręcznej wytwórczości na charakter nie tylko zjawiska globalnego związanego z nowym konsumpcjonizmem ale też manifestu humanizmu oraz szacunku dla ludzi i ich środowiska.

Pani Jugo przywołuje przykłady prac praktycznych i opracowań teoretyków. Podkreśla rolę starej metody uczenia zwanej *metis*, którą zastępują narzędzia i precyzyjnie rozpisywane instrukcje na rzecz wartości towarzyszenia podczas pracy. To towarzyszenie zakłada bycie w relacji z innymi twórcami i uczestniczenia w indywidualnym doświadczeniu.

Podkreśla, iż nie bez powodu pracę rzemieślniczą docenia się nie tylko w dizajnie ale i w procesach terapeutycznych. Wytwórczość stosuje się jako narzędzie poprawiające naszą kondycję psychiczną i fizyczną już od dawna a działania kreatywne znajdują swoje zasłużone miejsce w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych. Jednak to popularność kursów i warsztatów prowadzonych w oparciu o techniki rzemieślnicze pokazuje prawdziwą skalę zainteresowania jak i potrzeb ludzi w kontekście rozwoju osobistego czy zawodowego, pasji a także samo spełnienia. Autorka opisuje „prace ręczne” jako wartość podlegającą ochronie, o którą mamy dbać i która powinniśmy rozwijać. Z takimi poglądami trudno się nie zgodzić zwłaszcza gdy jest się projektantem i nauczycielem.

Pani Jugo przykłada również uwagę do projektowania uwzględniającego czy też wzmacniającego doznania sensoryczne, trafnie podaje przykłady realizacji podejmujące w różnym stopniu i w różnych aspektach te wątki. Dalej zapoznaje nas także ze zmianami w obszarze technologii, druku 3D i z możliwościami jakie one niosą. Materiał jest poparty wywiadami z twórcami oraz zawiera krytyczną ocenę potencjału wykorzystania nowych technologii w pracy i w wytwarzaniu.

Niezwykle ciekawy materiał stanowi rozdział dotyczący trendów w ceramice użytkowej. Dowiadujemy się wiele o zmianach potrzeb i zachowań użytkowników. Zachodzące zmiany są manifestacją innego stylu życia i dążeń do, jak autorka pisze, „celebracji prozaicznych chwil życia” które w naszych skomplikowanych czasach mogą dawać choć częściowe poczucie szczęścia.

Pani Jugo przybliży również trendy konsumenckie dotyczące kolorystyki i formy, odnotowuje „wyginięcia gatunków” naczyń które nie mogą spełniać już swej pierwotnej funkcji np. z powodu zmiany zwyczajów żywieniowych. Wydaje się że, różnorodny oraz zdywersyfikowany świat współczesnej ceramiki odzwierciedla potrzeby użytkowników i pozwala na kreatywne kształtowanie doświadczeń codzienności oraz na zindywidualizowanie podejścia do obiektów i ich zastosowania.

Wątkami trudnymi w takim samym stopniu jak i ważnymi są kwestie zrównoważonej przyszłości i świadomego używania zasobów. Reduce, Reclaim, Recycle to postulaty kluczowe lecz trudne do spełnienia jednak i tu autorka podaje przykłady dobrych praktyk. Jednym z ważnych zaleceń jest lokalność i szacunek do tego co już posiadamy. Autorka ujawnia swoją postawę i jej praktyczne przejawy w kontekście, małej, własnej pracowni ceramicznej.

Wreszcie pani Jugo przybliży termin *Emotionally durable design* tłumaczony jako projektowanie zrównoważone emocjonalnie. Ten termin wprowadzony przez Jonathana Chapmana oddaje istotę nie tylko podejścia autorki ale i ducha odpowiedzialnego projektowania. To nastawione na wartości podejście obejmuje troską i uwagą ważne dla nas kwestie. Pani Magdalena, wraz ze studentami, stworzyła podczas warsztatów listę „emocjonalnie zrównoważonych przykazań projektowych”. Większość „przykazań” jest też wytycznymi do projektu realizowanego przez autorkę.

Podsumowując część teoretyczną pragnę podkreślić, że autorka w sposób metodyczny i zrozumiały wprowadza informacje dotyczące specyfiki projektowania ceramiki użytkowej, jej rozwoju, aspektów technicznych, materiałowych oraz trendów a także zachodzących zmian konsumenckich. Przybliży nam dyscyplinę w kontekście społecznym i w odniesieniu do wartości. W przystępny sposób opisuje konteksty, przybliży definicje, wyjaśnia również role: rzemieślnika, artysty i projektanta ceramiki. Wprowadza nas w złożony świat ceramiki, i nie pomija takich kwestii jak przyjazne i zrównoważone projektowanie. Pani Magdalena podsumowuje treści w sposób czytelny i łatwy do wykorzystania w edukacji co jest warte odnotowania i wymaga docenienia.

Część praktyczna – opis dzieła

Pragnę przytoczyć nieco przereklamowane założenia projektowe które autorka określiła na początku swojej pracy a są to:

- kolekcja w duchu designu emocjonalnie zrównoważonego podkreślająca lokalność,
- kolekcja opowiadająca lokalne, ważne historie,
- opracowanie przeznaczenia naczyń i ich pojemności w odniesieniu do menu planowanego wydarzenia kulinarnego
- zachęcenie do swobodnego zestawiania poprzez wielofunkcyjność obiektów
- podkreślenie estetyki podawanych i przechowywanych składników oraz potraw poprzez kolorystykę
- uwzględnienie w kolekcji wazonów i kadzielnic sprzyjających budowaniu relaksacyjnej atmosfery
- oznakowanie kolekcji przez potwierdzenie limitowanej ilości oraz miejsca pochodzenia
- własnoręcznie wykonanie kolekcji
- wykorzystanie zakwasu chlebowego od lokalnego piekarza do przeprowadzenia unikatowego wypału Raugo
- stworzenie szkliva „recyklingowego” na bazie odpadów dostępnych lokalnie i z zakładu EKO-ZEC

Pani Jugo Zgromadziła gromadząc inspiracje podczas podróży po Wielkopolsce, przyjęła założenie zaprojektowania obiektów spełniających funkcję pamiątki regionalnej.

Autorka założyła określenie zakresu pracy praktycznej podczas współpracy przy określaniu menu wydarzenia z szefem kuchni Karolem Żukowskim i narzuciła sobie wymóg pracy osadzonej lokalnie. Wynikiem współpracy jest projekt wielofunkcyjnych obiektów, służących do przechowywania oraz serwowania składników posiadających znak dziedzictwa kulinarnego.

Pani Jugo określiła ilości, pojemności obiektów, funkcje, a także wielkości w odniesieniu do zaproponowanego przez szefa kuchni menu. Natomiast kolorystykę została dobrana tak by podkreślić walory estetyczne dań.

Serwowane na planowanym wydarzeniu dania to:

- pyza i kaczka
- marynata z korbola (dyni) i grzyby
- sandacz, topinambur, musztardowiec
- przystawki: wielkopolskie sery zagrodowe oraz powidła z miejskiej mirabelki, chleb, olej lniany, sól kłodawska infuzowana
- deser z gruszką „z krobi”

W skład projektowanego zestawu naczyń wchodzi:

zestaw podstawowy – funkcjonujący jako „pamiątka z regionu”:

- pojemnik z pokrywką na sól kłodawską
- dzbanek z korkiem na olej lniany/rydzowy
- talerzyk na olej
- baza wazonu nr 1 oraz nr 2
- nakładka na wazon (wypalona w technice raugo) nr 1 oraz nr 2

oraz z „rozszerzenia”:

- obiektu deserowego
- talerza głębokiego o 22 cm średnicy

Inspiracje znalazły swoje odzwierciedlenie w szkicach i modelach papierowych a wymodelowane, w programie Rino, koncepcje zostały poddane korektom i weryfikacji.

W przypadku pracy pani Jugo, ciekawe jest swobodne podejście do inspiracji i ich pozorna niejednorodność, jednak, w moim odbiorze, uzasadniona i nie zaburzającego spójnego wyglądu kolekcji. Uzyskana systemowość i jednocześnie bogactwo możliwości oraz kolorów stanowi ogromną zaletę zestawu.

Tam gdzie to było potrzebne autorka zadbała o ergonomię i łatwość użytkowania np w przypadku pojemnika na sól czy dzbanka. Kolejną zaletą jest też wielofunkcyjność i tak np pokrywka pojemnika na sól może stać się miseczką na przystawki a ceramiczny korek dzbanka na olej może służyć jako pojemnik na konfitury. W ten sposób zestaw kilkunastu elementów daje szerokie możliwości kompilowania i wykorzystania.

Autorka świadomie wykorzystwała rodzaje szklwienia ze względu na przeznaczenie przedmiotów a dobrana przez nią kolorystyka sprawia, że zestawy są nie tylko ciekawe ale dają też możliwość mocnej personalizacji kolekcji ze względu na estetyczne preferencje odbiorcy. Ta uwaga odnosi się do efektu końcowego, jednak na podkreślenie zasługuje sam proces przeprowadzania eksperymentów i wypracowywania własnych receptur zarówno z użyciem mieszanki popiołu drzewnego oraz popiołu pozyskanego z zakładu EKO-ZEC i jak i zakwasów stosowanych przy wypale Raugo. Ta część pracy doktorskiej ma duży potencjał edukacyjny oraz wysokie znaczenie dla marki własnej.

Zgodnie z założeniami, obiekty zostały oznakowane co oznacza, że użytkownik dostaje informacje o pochodzeniu produktów w postaci informacji o szerokości geograficznej ich powstania a także o numerze seryjnym.

Całość zestawu prezentuje się imponująco, cechuje się wysoką wartością estetyczną, spełnia funkcję użytkową i stanowi doskonałą promocję lokalnych produktów a dodatkowo niesie z sobą historię i wartości istotne z punktu widzenia tożsamości. Z całą pewnością kolekcja promuje region i daje użytkownikowi możliwości swobodnego komponowania zestawów. Pozostaje mi pogratulować pani Jugo, że spełniła założenia projektowe z tak dobrym efektem i poprowadziła projekt z wyczuwalną pasją.

Jestem po wrażeniach sposobu pracy, dociekliwości umiejętnego łączenia szerokiego spojrzenia i otwartego podejścia w uwzględnieniu partycypacji przy jednoczesnym skupieniu się na precyzji i dociekliwości badacza/technologa. Oznacza to, że pani Magdalena Jugo musiała przybrać wiele ról podczas realizacji swojego projektu. Szczerze gratuluję znakomych rezultatów.

Pozostaje mi życzyć finału w postaci wydarzenia kulinarnego i wielu dobrych chwil podczas tego spotkania, a także dzielenia radości w gronie bliskich sercu ludzi i możliwości spożywania lokalnych specjałów na pięknej i inspirującej zastawie.

Konkluzja

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska **„Ceramika emocjonalnie zrównoważona. Współczesne strategie projektowe w obszarze ceramiki użytkowej”** jest ustrukturyzowanym, metodycznie poprawnie poprowadzonym projektem, który powstał na bazie analiz, prototypowania i wielokrotnego testowania. Kluczowym elementem, wprowadzonym do projektu były eksperymenty materiałowe i implementacja wartości lokalnych. Projekt wykonano zgodnie z metodologią projektowania, w sposób oryginalny i nowatorski. Kolekcja jest autorskim projektem z zakresu wzornictwa przemysłowego i jako taki odpowiada wymaganiom określonym w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.) Tym samym uważam, że przedstawiona praca doktorska predysponuje autorkę do otrzymania stopnia doktora o który się ubiega.

Składam wniosek do Uczelnianej Rady ds. Nauki i Jakości Kształcenia Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, o przyjęcie rozprawy doktorskiej i dopuszczenie jej do publicznej obrony oraz popieram wniosek o nadanie Pani Magdalenie Jugo stopnia doktora sztuki, w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Justyna Kucharczyk

